

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
THE SUPERLEADERSHIP OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN
MUANG SAM SIP DISTRICT UNDER UBON RATCHATHANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

¹พิมลพรรณ บุศดี, ²สุรางคณา มัณยานนท์ และ ³สุรศักดิ์ หลาบมาลา

¹Pimolpun Budsadee, ²Surangkana Manyanon and ³Surasak Lapmala

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand

¹pora503@gmail.com

Received :January 26, 2023; Revised :March 22, 2023; Accepted :April 25, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจ จำแนกรายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .50-.68 และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนทางเดียว

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

² อาจารย์ ดร., บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

³ รองศาสตราจารย์ .ดร., บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี

และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน รองลงมาคือ ด้านการทำให้เป็นผู้นำตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา คือ (1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ความผิดพลาดมาจัดทำเป็นสารสนเทศเตือนตัวเอง (2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล้าตัดสินใจในเชิงสร้างสรรค์ (3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้บุคลากรตั้งเป้าหมายให้ท้าทาย หมั่นกระตุ้น และพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ และหากบุคลากรทำได้ต้องมีรางวัลในการกระตุ้น (4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม กระตุ้น และให้ข้อเสนอแนะกับบุคลากรรู้จักคิดบริหารจัดการ รู้จักคิดจำกัดความต้องการในตน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านวิชาชีพ (5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้น้ำเสียงตำหนิอย่างอ่อนโยน และให้คำแนะนำและแนวทางแก้ไข เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรไปพร้อม ๆ กัน (6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ (7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรการสร้างเป้าหมายแห่งความสำเร็จร่วมกันกับบุคลากร

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study superleadership of educational administrators, 2) to compare superleadership of educational administrators classified by school sizes, and 3) to study the development guidelines of administrators' superleadership in educational in Muang Sam Sip district under Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 1. Based on Krejcie & Morgan (1970), the survey sample consisted of 186 teachers. The research tool was a five-level rating scale the discrimination values between .50-.68, and the reliability of .96. The statistics included the frequency, percentage, mean, standard division, One way ANOVA, and content analysis. The research results were as follows: 1) The administrators' superleadership as a whole and in individual aspects were at the high levels, ranking for the higher mean scores as supporting leadership learning by teamwork, self-leading, and the lowest mean score was inspiring self-goal setting. 2) The comparison of administrators' superleadership, classified by school sized, both as a whole and in individual aspects found to

be no statistically different. and 3) Some guidelines were (1) Administrators should us trial and error information for their own learning, (2) Administrators should make creative decision making, (3) Administrators should inspire and support personnel to set challenging goals and reward those who achieved their goals, (4) Administrators should inspire and support personnel to think and manage their works in order to increase their ability, (5) Administers should use low tone while giving advices and work improvement, (6) Administrators should encourage personnel to work together effectively and efficiently, and (7) Administrators and personnel should work cooperatively to set achievement goals.

Keywords: Supperleadership, Institution administrator

บทนำ

การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในสถานศึกษา สถานศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหาร จึงไม่ใช่ผู้บริหารแบบเดิมที่เน้นการสั่งการ แต่ต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันเป็นทีมงานที่เข้มแข็งของบุคลากรในสถานศึกษา ดังที่ ญัฑลวัลย์ สารสุข (2553) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่ทิศทางการพัฒนาที่ดีขึ้น ทั้งหมดจะขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญและพัฒนวนงค์ ดอกไม้ (2560) กล่าวว่า ผู้ที่มีภาวะผู้นำจะสามารถชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามและสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดทัศนคติที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพต่าง ๆ ภายในองค์กร เพื่อเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า สำเร็จตามเป้าหมายมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ดังที่ ดาวรรุณ ธิวิลการ (2558) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหาร หรือผู้นำในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำที่แตกต่างและสามารถสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ การที่ผู้นำมีภาวะผู้นำในการนำตนเองและนำคนอื่น จนสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นในองค์กรได้นั้น เรียกว่า สุดยอดของผู้นำ” หรือ “ผู้นำที่มีภาวะผู้นำชั้นยอด” หรือใช้คำว่า “ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ” หรือ “ภาวะผู้นำเหนือชั้น”

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ เกิดขึ้นจากแนวคิดของ Manz & Sims (2001) ได้เสนอว่าผู้นำเหนือผู้นำ เป็นแนวคิดที่ล้ำลึกกว่าการศึกษาผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ โดยตัวผู้นำเองจะช่วยให้ผู้ตาม หรือสมาชิกในองค์กรได้พบความสามารถของตน และใช้ความสามารถให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติงาน และลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งคือ ผู้นำจะให้อำนาจผู้ตามในการทำงานให้แก่องค์กรได้อย่างเต็มความสามารถ โดยผู้นำเหนือผู้นำ จะสามารถเป็นผู้นำตนเองในการทำงานสู่จุดหมาย

ปลายทางได้ ซึ่งไม่ใช่การทำงานที่ประสบความสำเร็จโดยการนำหรือการสั่งการ โดยตัวผู้นำเหมือนที่ผ่านมา ซึ่งภาวะผู้นำเหนือผู้นำ คือ ผู้บริหารที่สามารถสร้างการนำตนเองให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในองค์กร ซึ่งในบริบทสถานศึกษานั้นก็คือ การที่ผู้บริหารสามารถสร้างให้ครูเกิดภาวะผู้นำด้วยตนเอง และสามารถนำตนเองในการทำงานและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาได้ โดยภาวะผู้นำแบบนี้เป็นกระแสการนำที่กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมากในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ยุคที่ผู้นำไม่ได้มีบทบาทแค่การนำตนเองและนำคนอื่นเท่านั้น แต่ผู้นำที่มีภาวะผู้นำต้องสร้างผู้นำให้สามารถนำตนเอง และขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดาวรุ่งวรรณถวิลการ, 2558) ตามแนวคิดของ Manz & Sims (2001) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การทำให้เป็นผู้นำตนเอง 2) ผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับของการเป็นผู้นำตนเอง 3) กระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการให้รางวัลและคำหนิอย่างสร้างสรรค์ 6) การสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเอง โดยการสร้างทีมงาน และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา จะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาเป็นอย่างดี มีพฤติกรรมผู้นำที่สามารถนำมาสร้างสรรค์และพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเขตพื้นที่บริการ จำนวน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอุบลราชธานี อำเภอเขื่องใน อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอดอนมดแดง และอำเภอเหล่าเสือโก้ก มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 238 โรงเรียน จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ภาพรวม พบว่า นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด และโครงการต่างๆ ยังไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย พบปัญหา/อุปสรรค หลายประการในการขับเคลื่อนการพัฒนา ด้านการศึกษาสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน อาทิเช่น การเปลี่ยนบุคลากรบ่อย ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ/กฎหมาย หลักเกณฑ์ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดข้อผิดพลาด เช่น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพัสดุและการเงิน เป็นต้น ระยะเวลางบประมาณไม่เพียงพอ ไม่สอดคล้องและเหมาะสม การจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง นโยบายไม่ชัดเจน ขาดความต่อเนื่อง และโรงเรียนเข้าร่วมโครงการน้อย ส่งผลให้ไม่เกิดการพัฒนาและการแข่งขัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2564) จากปัญหา/อุปสรรค ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษาขาดทักษะด้านความเป็นผู้นำ และขาดภาวะผู้นำในตนเองอย่างชัดเจน ต้องเร่ง

ปรับปรุงพัฒนามิฉะนั้นอาจส่งผลเสียระยะยาวต่อสถานศึกษา อาจทำให้สถานศึกษาไม่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการบริหาร และพฤติกรรมด้านภาวะผู้นำเพื่อสามารถเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างสมบูรณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเหนือผู้นำในการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา เพื่อนำสถานศึกษาไปสู่ทิศทางใหม่ที่ดีกว่าเดิม

สภาพการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ความก้าวหน้าทั้งด้านสังคม เทคโนโลยี ได้ส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษาที่ต้องปรับตัวให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงคุณภาพผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา จึงมีบทบาทสำคัญในการที่จําหน่ายองค์กรให้ประสบผลสำเร็จในทุกด้าน ๆ หรือทุกกิจกรรมของสถานศึกษา ซึ่งจากการศึกษาสภาพปัญหาของการดำเนินงานในสถานศึกษา พบปัญหาหลายประการที่เป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขาดภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ส่งผลให้สถานศึกษาไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ อาทิเช่น ผู้บริหารบางส่วนใช้ภาวะผู้นำน้อย ไม่นำความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการมาใช้ตามศักยภาพให้เกิดความสำเร็จ และผู้บริหารบางส่วนไม่ยอมรับความคิดเห็นใหม่ ๆ บุคลากรไม่นำศักยภาพออกมาใช้อย่างเต็มความสามารถ ขาดการทำงานเป็นทีม และขาดการวางแผนการจัดการเรียนการสอน การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งยังไม่นำผลการประเมิน มาตรวจสอบมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และขาดความร่วมมือของบุคลากรในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน (ปาริชาติ สมใจ, 2556) สถานศึกษาระดับประถมศึกษาประสบปัญหา คือ ผู้บริหาร บางคนมีความรู้ดี ความสามารถดี แต่ไม่เต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน ผู้บริหาร ส่วนมากใช้แบบภาวะผู้นำโดยไม่ได้ตระหนักถึงสถานการณ์ จึงทำให้การบริหารงานด้านการศึกษาขาดประสิทธิภาพ และทำให้ผู้ร่วมงานขาดความกระตือรือร้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของครู (พิทักษ์กานต์ อุ่ทองมาก และ อดุลย์ วังศรีคุณ, 2559) ดังนั้น ผู้บริหาร ในฐานะผู้นำองค์กร จำเป็นต้องปฏิรูปตนเอง และการเปลี่ยนแปลงองค์การครั้งใหญ่ เพื่อนำพาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและและมีประสิทธิผล เกิดความสมดุลเพื่อใ้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษา ถือว่าเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง (โยธิน นิลคช, 2561)

จากข้อมูลดังกล่าว จึงสนใจวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ได้ดำเนินการวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเขตพื้นที่อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 มีโรงเรียนในเขตพื้นที่ จำนวน 68 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 359 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนเขตพื้นที่อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูป ของ Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 186 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กรณีพบค่าความแตกต่างเป็นรายกลุ่มจะวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Scheff และข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำมาหาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สรุปผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน รองลงมาคือ ด้านการทำให้เป็นผู้นำตนเอง ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการให้รางวัลและคำทักท้วงสร้างสรรค์ ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับของการเป็นผู้นำตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเองตามลำดับ

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ไม่แตกต่างกัน และพบว่า ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือ

ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สูงกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง

3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ความผิดพลาดมาจัดทำเป็นสารสนเทศเตือนตัวเอง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล้าตัดสินใจในเชิงสร้างสรรค์ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้บุคลากรตั้งเป้าหมายให้ท้าทาย หมั่นกระตุ้น และพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ และหากบุคลากรทำได้ต้องมีรางวัลในการกระตุ้น 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม กระตุ้น และให้ข้อเสนอแนะกับบุคลากรรู้จักคิดบริหารจัดการ รู้จักคิดจำกัดความต้องการในตน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านวิชาชีพ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้น้ำเสียงตำหนิอย่างอ่อนโยน และให้คำแนะนำและแนวทางแก้ไข เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรไปพร้อม ๆ กัน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรการสร้างเป้าหมายแห่งความสำเร็จร่วมกันกับบุคลากร

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 สามารถอภิปรายผลที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนให้เกิดผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน รองลงมาคือ ด้านการทำให้เป็นผู้นำตนเอง ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับของการเป็นผู้นำตนเอง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเองตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในภาวะปัจจุบัน เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ต้องมีวิสัยทัศน์ต่อการบริหารงานในสถานศึกษาที่มีลักษณะผู้นำชั้นยอด หรือภาวะผู้นำเหนือผู้นำ และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถแสดงออกถึงความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติตาม และเป็นผู้นำตนเองได้ จึงทำให้ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของ

ผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Manz and Sims (2001) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำควรพัฒนาบุคลากรสู่การเป็นผู้นำตนเอง โดยต้องเริ่มต้นด้วยการเป็นแบบอย่าง ต้องเป็นต้นแบบในสิ่งที่ตนเองคาดหวังให้ผู้ตาม เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสม ให้แนวทางและเป็นผู้แนะนำ นิเทศ มีการติดตามให้ความช่วยเหลือผู้ตามให้เกิดความมั่นใจในการนำตนเองอยู่เสมอ พัฒนาการนำตนเองแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยการปลูกฝังให้บุคคลมีเจตคติเชิงบวกเกี่ยวกับการนำตนเอง ผู้นำควรทำการสังเกต ประเมินพฤติกรรมของผู้ตามอย่างต่อเนื่อง เมื่อพบความก้าวหน้าไปในทิศทางที่เหมาะสม มีการให้รางวัลหรือแรงจูงใจ และกำหนดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การนำตนเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤติยา มามีชัย (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา เน้นการพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้ตาม และสิ่งที่สำคัญเด่นชัดของผู้นำหรือผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้ที่สนับสนุน แนะนำ ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่บุคลากรทุกขั้นตอน

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน และพบว่า ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าไม่ว่าสถานศึกษาที่มีขนาดใดก็ตาม ต่างก็มีการกิจในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ผู้บริหารใช้หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นสำคัญ และยึดหลักกระจายอำนาจ 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป และอาจเป็นไปได้ว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีบุคลากรจำนวนมาก สามารถแต่งตั้งบุคลากรแบ่งเป็นสายงานบังคับบัญชาได้อย่างครบถ้วน ทำให้บุคลากรได้ทำงานตามความถนัด อีกทั้งสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงมีความพร้อมทั้งสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี และทรัพยากรบุคคล (มนัชา ธรรมลิขิต, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงเพ็ญ เขียวเสน และคณะ (2562) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ

สถานศึกษาแต่ละขนาดมีจำนวนครูแตกต่างกัน เนื่องจากการจัดสรรอัตรากำลังตามจำนวนนักเรียน ในขณะที่ลักษณะงานและหน้าที่ของครู ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ จะเหมือนกัน แต่ที่มีแตกต่างกัน คือ ปริมาณงานเท่านั้น ซึ่งโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีการแบ่งงาน และมอบหมายหน้าที่กันอย่างชัดเจน บทบาทหน้าที่ของครู และผู้บริหาร ชัดเจน อีกทั้งหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษนั้น ต้องมีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ผ่านการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มาก่อน จึงทำให้ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษสูงกว่า ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

3. ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีข้อเสนอแนะ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ความผิดพลาดมาจัดทำเป็นสารสนเทศเตือนตัวเอง 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกล้าตัดสินใจในเชิงสร้างสรรค์ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรหมั่นสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมให้บุคลากรตั้งเป้าหมายให้ท้าทาย หมั่นกระตุ้น และพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ และหากบุคลากรทำได้ต้องมีรางวัลในการกระตุ้น 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม กระตุ้น และให้ข้อเสนอแนะกับบุคลากรรู้จักคิด บริหารจัดการ รู้จักคิดจำกัดความต้องการในตน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านวิชาชีพ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้น้ำเสียงต่ำทื่ออย่างอ่อนโยน และให้คำแนะนำและแนวทางแก้ไข เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรไปพร้อม ๆ กัน 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรการสร้างเป้าหมายแห่งความสำเร็จร่วมกันกับบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อนุวัตร ศรีพระนาม และดาวรรุวรรณ ถวิลการ (2560) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรศึกษาจุดบกพร่องตัวเองอยู่เสมอ เพื่อวางแผนการทำงานให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของอีกหลายท่าน อาทิเช่น รุ่งรัตน์ สุนทรประยูร (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด มีข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหาร ควรส่งเสริมด้านการแสดงออกบทบาทเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง โดยการพัฒนาให้บุคลากร เทพรัตน์ ศรีคราม (2562) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนา คือ การให้โอกาสทำงานที่ท้าทายความสามารถของบุคลากร กิตติศักดิ์ พันธุ์พรหม (2565) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับการบริหาร การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหาร ควรปฏิบัติงานให้เป็นที่ยอมรับ

และพึงพอใจแก่บุคคลทั่วไป เสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ปรับตัวให้กับผู้อื่นได้ ปัญจกร ศรีใส (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหาร ควรดำเนินอย่างสร้างสรรค์และยอมรับ การวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง กรณีไม่สามารถปฏิบัติตามที่ต้องการได้ ส่วน พร้อมภรณ์ อนิสิต และ คณะ (2559) ได้วิจัยเรื่อง อิทธิพลภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ ผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 มีข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมบุคลากรให้มีการพัฒนางานโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถสร้างทีมงาน มีการปรึกษาหารือระหว่างผู้ร่วมงาน และยึดแนวทางการปฏิบัติตามความรู้สึกนึกคิดและมติของกลุ่ม เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุ กัญญา สุวรรณดี (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหาร ควรปรับปรุงและ พัฒนาโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรเกิดความรัก ความผูกพันในองค์กร ให้การเอาใจใส่ ช่วยเหลือและ ดูแลทุกข์สุขของบุคลากรอย่างทั่วถึง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการวิจัยภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอม่วงสามสิบ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 เป็นทักษะอย่างหนึ่งที่สามารถ จัดการทั้งงาน และบุคลากรภายในสถานศึกษา ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ใน ฐานะเป็นหัวหน้าสถานศึกษา รับผิดชอบการจัดการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพให้เป็นไปตาม เกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ต้องสามารถสร้างให้ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษาเกิดภาวะผู้นำ ด้วยตนเอง และสามารถนำตนเองในการทำงานและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา มามีชัย. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กิตติศักดิ์ พันธุ์พรหม. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเหนือผู้นำกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : [มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัทลาลักษณ์ สารสุข. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- दारूररररณ ถวิลการ. (2558). “ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ” แบบภาวะผู้นำแห่งศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(2), 23-35.
- เทพรัตน์ ศรีคราม. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปัญญาสร ศรีใส. (2560). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปารีชาต สมใจ. (2556). อิทธิพลของภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พร้อมภรณ์ อนิสิต, สมุทร ชำนาญและสุรรัตน์ ไชยชมภู. (2559). อิทธิพลภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 10(2), 83-97.
- พวงเพ็ญ เขียวเสน, ไมตรี จันทรา และ สมพร ญาณสูตร. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วารสารนาคนุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 11(2), 72-80.
- พัฒนางค์ ดอกไม้. (2560). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- พัทธกานต์ อุ่ทองมาก และอดุลย์ วังศรีคุณ. (2559). การศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 ฉบับที่ 1 (น. 328-336). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มนัชยา ธรรมลิขิต. (2559). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โยธิน นิลคช. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. การประชุมวิชาการ เสนอผลงานวิจัยระดับชาติ (น. 411-422). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- รุ่งรัตน์ สุนทรประยูร. (2560). การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. (2564). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
- สุกัญญา สุวรรณดี. (2559). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อนุวัตร ศรีพระนาม และ ดาวรุวรรณ ถวิลการ. (2560). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(2), 256-264.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Manz. C. C. & Sims, H. P. (2001). *The new superleadership leading others to lead themselves*. Berrett-Koehler.

